

SORIN CRISTEA

EVALUAREA INSTRUIRII
ÎN CADRUL PROCESULUI
DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Strategii · Metode · Procedee · Instrumente

volumul
11

- *Studii de pedagogie generală*, Editura Didactică și Pedagogică RA, 2004, 2009
  - *Teorii ale învățării – modele de instruire*, Editura Didactică și Pedagogică RA, 2005
  - *Curriculum pedagogic, vol. I (coordonare generală)*, Editura Didactică și Pedagogică RA, 2006, 2008
  - *Fundamentele pedagogiei*, Editura Polirom, Iași, 2010 – Premiul C. Rădulescu-Motru al Academiei Române
  - *Dicționar Enciclopedic de Pedagogie, vol. I, A-C*, Didactica Publishing House, Bucuresti, 2015

CUPRINS

ARGUMENT	5
Capitolul 1. CONCEPTUL DE EVALUARE PEDAGOGICĂ.....	17
1.1. Definirea conceptului de evaluare pedagogică.....	17
1.2. Tipurile de evaluare	20
1.2.1. Evaluarea de sistem. Evaluarea sistemului de învățământ.....	21
1.2.2. Evaluarea de proces. Evaluarea procesului de învățământ.....	24
1.3. Evaluarea pedagogică – obiect de studiu specific al teoriei evaluării.....	26
Capitolul 2. EVALUAREA PEDAGOGICĂ A ACTIVITĂȚII DE INSTRUIRE ÎN CONTEXTUL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT	35
2.1. Funcțiile de generale ale acțiunii de evaluare	37
2.2. Structura de bază a acțiunii de evaluare	49
2.3. Conținuturile acțiunii de evaluare	58
2.4. Formele acțiunii de evaluare	61
Capitolul 3. METODOLOGIA EVALUĂRII PEDAGOGICE A ACTIVITĂȚII DE INSTRUIRE ÎN CONTEXTUL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT	67
3.1. Metodologia evaluării pedagogice	67
3.1.1. Metodologia evaluării pedagogice în sens larg	67
3.1.2. Metodologia evaluării pedagogice în sens restrâns	68
3.2. Strategiile de evaluare.....	70
3.2.1. Strategia de evaluare inițială/diagnostică și predictivă..	77
3.2.2. Strategia de evaluare continuă/formativă.....	83
3.2.3. Strategia de evaluare finală/sumativă, cumulativă.....	96
3.3. Metodele de evaluare.....	104
3.3.1. Metodele de evaluare la nivel de concept pedagogic.....	105
3.3.2. Clasificarea metodelor de evaluare.....	110

3.3.3. Metode de evaluare clasice	114
A. Metode de evaluare clasice bazate	
pe probe docimologice orale	115
– Expunerea orală.....	115
– Conversația	116
– Dezbaterea sau discuția.....	116
B. Metode de evaluare clasice bazate	
pe probe docimologice scrise.....	117
– Lucrările scrise.....	117
C. Metode de evaluare clasice bazate	
pe probe docimologice practice.....	119
– Lucrările practice	119
3.3.4. Metode de evaluare alternative/complementare	121
A. Observarea.....	122
B. Investigația	124
C. Proiectul	125
D. Portofoliul	127
E. Autoevaluarea.....	130
3.4. Procedeele/tehniciile de evaluare.....	131
3.5. Mijloacele/instrumentele de evaluare	139
BIBLIOGRAFIE	149
APLICAȚII (Prof. dr. Mirela Mihăescu).....	153
I. Metode de evaluare tradițională, mijloace/instrumente de evaluare.....	153
II. Metode de evaluare alternative, mijloace/instrumente de evaluare.....	163
Bibliografie	174
DESPRE AUTOR.....	175

în evoluție istorică, la nivel de *mijloace/instrumente clasice și moderne (și postmoderne)*.

Mijloacele/instrumentele de evaluare clasice sunt implicate, de regulă, în măsurarea rezultatelor activității de instruire prin utilizare de *bareme, grile, sabloane, dispozitive* (mecanice, electro-mecanice, electrice, electronice) – de evaluare.

Mijloacele/instrumentele de evaluare moderne (și postmoderne) sunt valorificate special în cadrul probelor de evaluare utilizate predominant de *testele docimologice/de cunoștințe*, integrabile în structura de acțiune a oricărei metode de evaluare. La acest nivel, intervin în calitate de: a) *itemi (obiectivi)*: cu alegere duală – multiplă, tip pereche; *semiobiectivi*: cu răspuns scurt, cu întrebări structurate; *subiectivi*: de tip problemă, eseuri structurati – nestructurati); b) *standarde de evaluare/„standarde curriculare”* ale activității de instruire, stabilite în funcție de *obiectivele specifice* (definite la nivel de *competențe* care pot fi atinse pe termen lung și mediu) și *concrete (opérationale)*, definite în termeni de *performanțe* realizabile gradual (*standard minim – mediu – maxim; exceptional*, care poate asigura „plusvaloarea”); c) *instrumente de evaluare cu finalitate formativă*, implicate în *colectarea datelor* (probe curente, fișe de observare, fișe de muncă independentă, lucrări de sinteză etc.), în *ameliorarea învățării* (fișe cu sarcini de învățare/autoînvățare continuă; fișe de autoapreciere, fișe de recuperare/corectare/perfecționare etc.), în *comunicarea socială* profesor – elev (dar și profesor – familie) (foaia de parcurs, carnetul de note, buletinul școlar).

Partea finală – APLICATII – oferă exemple semnificative din domeniul învățământului primar, rezultate în urma analizei *metodologiei de evaluare*, în contextul unor evoluții și experimente înregistrate în *didacticele particulare*, valorificate pedagogic la nivelul raporturilor, perfectibile continuu, între *strategiile de evaluare – metodele de evaluare (clasice și alternative)* – *procedeele/tehniciile de evaluare – mijloacele/instrumentele de evaluare*.

Autorul,
București,

26.09.2018 – 19.01.2019

Capitolul 1

CONCEPTUL DE EVALUARE PEDAGOGICĂ

Capitolul 1 vizează următoarele trei *obiective*: a) definirea evaluării pedagogice la nivel de *concept fundamental* elaborat de *teoria generală a educației*, aprofundat și dezvoltat de *teoria generală a instruirii*; b) evidențierea *tipurilor de evaluare pedagogică* în raport de sfera de referință, delimitată la nivel *general* – de *sistem de învățământ* – și *specific*, de *proces de învățământ*; c) analiza evaluării pedagogice la nivel de *obiect de studiu specific* al teoriei evaluării, construită *intradisciplinar* ca *subteorie a teoriei generale a educației și a instruirii*.

1.1. Definirea conceptului de evaluare pedagogică

Definirea conceptului de *evaluare pedagogică*, la nivel de *concept fundamental*, implică raportarea la patru *criterii epistemologice*: a) *sfera de reprezentare*, identificată la nivel de *acțiune* subordonată *activității de educație și de instruire*; b) *funcția generală*, îndeplinită în mod *obiectiv*; c) *structura de bază*, corespunzătoare *funcției generale*, necesară în mod *obiectiv* la nivel de *operări* subordonate evaluării ca *acțiune*; d) *scopul pedagogic general* asumat, în mod *subiectiv*, în raport de *paradigma afirmată istoric*, la nivelul *teoriei generale a educației și a teoriei generale a instruirii (didacticei generale)*.

Valorificarea acestor *criterii epistemologice* este realizată din perspectiva *paradigmei curriculumului*, afirmată istoric în

pedagogia postmodernă (contemporană), care impune, în sens normativ superior, centrarea educației și a instruirii asupra finalităților de sistem (idealul educației, scopurile generale ale educației) și *de proces* (obiectivele generale, specifice, concrete ale educației/instruirii) construite la nivelul interdependenței dintre *cerințele psihologice* față de *educație și educat* (exprimate în termeni de *competențe generale și specifice*) și *cerințele sociale* față de *educație și educat*, exprimate în termeni de *conținuturi de bază* (cunoștințe declarative/teoretice – procedurale – condiționale), recunoscute și validate/legitime de societate la diferite intervale de timp.

Sfera de reprezentare a evaluării poate fi fixată epistemologic la nivelul *teoriei generale a educației* și – în mod special – al *teoriei generale a instruirii (didacticii generale)*. *Evaluarea* este o *acțiune* subordonată *activității de educație* – studiată la nivelul *teoriei generale a educației* – și de *instruire*, studiată la nivelul *teoriei generale a instruirii (didacticii generale)*. Ca *acțiune, evaluarea* are o *motivatie specială, specifică*, dar nu are obiective proprii, acestea fiind preluate de la nivelul obiectivelor activității de instruire, proiectate și realizate în cadrul procesului de învățământ.

Evaluarea are o *motivatie externă și internă specifică*, angajată în cadrul acțiunii de învățare/autoînvățare proiectată metodologic și realizabilă practic la nivelul oricărei activități pedagogice (de educație, de instruire, de formare profesională, de orientare școlară și profesională, de consiliere în carieră, de cercetare pedagogică etc.).

Obiectivele acțiunii de evaluare sunt preluate de la nivelul *activității pedagogice*, indiferent de natura acesteia (educație, instruire, formare profesională etc.) și de sfera de referință spațio-temporală. Pe *termen lung și mediu* sunt preluate de la nivelul *obiectivelor generale și specifice* aflate la baza construcției *curriculare a planului de învățământ și a programelor școlare* (concepute pe trepte și ani de învățământ). Pe *termen scurt*, în cadrul oricărei

forme de organizare concretă a activității (lectie etc.), *obiectivele concrete (operaționale)* sunt angajate *curricular ca „subobiective”*, exprimate și prin formula de „*obiective de evaluare*”.

În concluzie, pe baza acestui prim criteriu *epistemologic – sfera de referință* –, *evaluarea pedagogică* poate fi definită ca *acțiune necesară* în cadrul oricărei *activități pedagogice*. Intervine, în mod special, în *evaluarea activității de educație și de instruire*, care constituie obiectul de studiu specific al *teoriei generale a educației* și al *teoriei generale a instruirii (didacticii generale)*. În această perspectivă, *teoria evaluării* este construită *intradisciplinar* ca *subteorie a teoriei generale a educației și a instruirii*, „după cum docimologia este parte a teoriei evaluării” (vezi Ion T. Radu, 2007, p. 37).

Funcția generală a acțiunii de evaluare, cu caracter *obiectiv*, este cea de *verificare/estimare valorică* a gradului de îndeplinire a *obiectivelor* activității pedagogice, angajate pe termen lung și mediu, operaționalizate pe termen scurt (ca *obiective concrete ale acțiunii de evaluare*). Aceasta reprezintă *funcția centrală*, de bază, de maximă *generalitate*, necesară, în mod *obiectiv*, în cadrul oricărei *acțiuni de evaluare*, necesară în contextul oricărei *activități pedagogice* în general, de *educație* sau de *instruire* în mod special.

Structura de bază a acțiunii de evaluare, subordonată *funcției centrale (de bază)*, este fixată la nivelul interdependenței dintre *operațiile de măsurare (cantitativă) – apreciere (calitativă) – decizie* (managerială, cu valoare de prognoză pozitivă). Cele trei *operații* corespund celor trei *funcții principale ale acțiunii de evaluare*: a) *informare (cantitativă, constatativă asupra stării „obiectului evaluat”)*; b) *diagnoză (calitativă a „obiectului evaluat”, bazată pe interpretarea pedagogică a datelor constatare anterior, la nivel de informare)*; c) *prognoză*, bazată pe valorificarea pedagogică a *diagnozei*, stabilită anterior, realizată prin *decizii manageriale* care anticipatează evoluția pozitivă a „*obiectului evaluat*”.

Scopul general al acțiunii de evaluare, construit în contextul paradigmei *curriculumului*, este exprimat în termeni

de competență, la care sunt raportate toate obiectivele concrete (operational). Este propria strategie de evaluare continuă/ formativă, care implică reglarea-autoreglarea permanentă a activității pedagogice (de educație, de instruire etc.).

În concluzie, la nivel de concept pedagogic fundamental, elaborat și stabilizat pe criterii de ordin epistemologic, în contextul istoric al paradigmelor curriculului, evaluarea pedagogică definește acțiunea cu funcție generală de verificare/estimare valorică a gradului de îndeplinire a obiectivelor activității pedagogice de referință (de educație, instruire, de formare profesională etc.), realizată prin operații de măsurare (cantitativă), apreciere (calitativă) și decizie (managerială), cu scop general de reglare-autoreglare permanentă.

Complexitatea realității definită prin conceptul de evaluare pedagogică este abordată de științele pedagogice fundamentale (teoria generală a educației, teoria generală a instruirii/didactica generală, teoria generală a curriculului), dar și la nivel de cercetare pedagogică (fundamentală și operatională) (vezi De Landsheere, 1992). Pe acest fond devine obiect de studiu al teoriei evaluării, știință pedagogică sau știință a educației, construită intradisciplinar, în acord cu cerințele normative ale paradigmelor curriculului.

1.2. Tipurile de evaluare pedagogică

Tipurile de evaluare pedagogică pot fi identificate în raport de finalitățile educației, macrostructurale și microstructurale, care asigură fundamentele oricărui proiect curricular, de reformă a educației, de plan de învățământ, de programe și manuale școlare, de activitate concretă de instruire (lectie etc.). În această perspectivă, finalitățile educației reprezintă „criterii ale evaluării învățământului” la nivel de macrosistem și de microsistem. Pe baza lor pot fi fixate două tipuri de evaluare: a) evaluarea macrosistemului de învățământ – evaluarea de sistem/evaluarea sistemului de învățământ; b) evaluarea microsistemului de învățământ – evaluarea

de proces/evaluarea procesului de învățământ (Ion T. Radu, 1981, pp. 78; 125).

Evaluarea macrosistemului de învățământ vizează verificarea gradului de îndeplinire a finalităților care proiectează educația la nivel macrostructural, definite prin scopurile generale ale sistemului de învățământ angajate valoric și prospectiv în direcționarea procesului de învățământ prin fundamentarea obiectivelor generale ale procesului de învățământ – exprimate sintetic prin formula convențională de scop general, preluată la nivelul evaluării oricărei activități pedagogice (de educație, instruire/lecție etc.), desfășurată în cadrul sistemului și al procesului de învățământ.

1.2.1. Evaluarea de sistem.

Evaluarea sistemului de învățământ

Acest tip de evaluare are ca scop general evaluarea macrosistemului de învățământ situat la nivelul macrostructurii educației, la intersecția dintre educație și sistemul social global (economic, politic, cultural, comunitar, natural). Vizează verificarea gradului de îndeplinire a finalităților care proiectează educația la nivel macrostructural, definite prin scopurile generale ale sistemului de învățământ angajate valoric și prospectiv în direcționarea procesului de învățământ prin fundamentarea obiectivelor generale ale procesului de învățământ, aflate la baza construcției curriculare a planului de învățământ și a programelor școlare/universitare.

Tipul de evaluare promovat la nivel macrostructural sau macrosistemnic este definit prin formula de evaluare de sistem sau de evaluare a sistemului de învățământ. Acest tip de evaluare îndeplinește funcția generală de verificare a gradului de îndeplinire a finalităților educației situate în zona macrostructurii educației, la linia de intersecție dintre scopurile generale ale sistemului de învățământ (raportate valoric la idealul educației) și obiectivele generale ale procesului de învățământ aflate la baza construcției planului de învățământ și a programelor școlare (raportate valoric

la *direcțiile strategice de dezvoltare a procesului de învățământ, stabilite de scopurile generale ale sistemului de învățământ.*

Evaluarea sistemului de învățământ este abordată la nivel de *concept pedagogic fundamental* în cadrul celei mai importante *științe pedagogice fundamentale – teoria generală a educației*. În această perspectivă, evaluarea de sistem definește tipul de *evaluare pedagogică* angajată în verificarea gradului de îndeplinire a *scopurilor generale ale sistemului de învățământ* la toate nivelurile *macrostructurii* sale de organizare (învățământ primar – secundar – superior), de *conducere* (managerială – administrativă), de *distribuție și valorificare a resurselor pedagogice* (informaționale, umane, didactico-materiale, financiare), de *relație cu societatea* (în context deschis, prin *relații de parteneriat, contractuale și consensuale*).

Problema *evaluării de sistem* este abordată special la nivelul unei noi științe a educației, *teoria evaluării*, construită *intradisciplinar* ca și „componenta teoriei generale a educației” (Ion T. Radu, 2007, p. 37). În cadrul ei sunt analizate „principalele aspecte de macrosistem ale învățământului” care pot proba gradul de *eficiență* a activităților pedagogice (de educație, instruire etc.) la acest nivel, exprimat în termeni de *contribuție la dezvoltarea economică și culturală a societății, la școlarizarea generațiilor, la integrarea socioprofesională a absolvenților*.

Contribuția sistemului de învățământ la dezvoltarea economică a societății poate fi evaluată în termeni de *efecte economice*: a) accelerarea *proceselor* care asigură progresul în *economia bazată pe cunoaștere*; b) creșterea venitului național; c) pregătirea forței de muncă prin studii superioare, necesare în contextul apariției unor noi standarde tehnologice, impuse de ascensiunea *societății informaționale* (vezi Ion T. Radu, 1981, pp. 86-97).

Contribuția sistemului de învățământ la dezvoltarea culturală a societății poate fi evaluată în termeni de *efecte sociale*, înregistrate în plan *comunitar* prin: a) formarea unei *personalități deschise*, adaptabilă la schimbările permanente care apar în

societatea informațională, bazată pe cunoaștere; b) creșterea *ponderii populației școlare și universitare* în raport cu populația țării; c) creșterea *stocului de învățământ estimată* în raport de durata *învățământului general și obligatoriu* care asigură *trunchiul/soclul comun de cultură generală* necesar în perspectiva evoluțiilor (economice, politice, culturale, comunitare, pedagogice etc.) proprii *societății informaționale, bazată pe cunoaștere*; d) *egalizarea șanselor de acces și de reușită școlară* la toate nivelurile sistemului de învățământ, dependentă de *factori pedagogici interni*, dar și *factori externi* (politici, economici, culturali, comunitari/vezi comunitatea națională, europeană, globală; naturali/demografici etc.); e) *multiplicarea formelor de perfecționare profesională*, la nivel mediu și superior, organizate *formal*, dar și *nonformal*.

Școlarizarea generațiilor probează *calitatea sistemului de învățământ evaluată* în termeni cantitativi de: a) absolvire pe trepte de învățământ care asigură *fluxurile școlare*; b) cuprindere și integrare a întregului efectiv al fiecărei generații de elevi în *învățământul general – obligatoriu*, în *învățământul secundar* și în *învățământul superior – neobligatorii*; c) „*evitare ori cel puțin diminuare a pierderilor de elevi pe parcursul școlarității*”, la toate treptele sistemului de învățământ; d) „*calculare a costului educației*”, apreciat la nivel de „*costuri pozitive*” – „*determinate de explozia școlară* exprimată în creșterea numărului de elevi în aproape toate treptele de învățământ” – și de „*costuri negative*, generate de pierderile produse de învățământ, în principal în procesul de școlarizare a contingentelor de elevi” (Ibidem, vezi pp. 110-120).

Integrarea socioprofesională a absolvenților probează *calitatea sistemului de învățământ evaluată* în termeni de: a) *produs*, ca expresie a *eficacității pedagogice și social-economice*; b) *efect de certificare*, stabilit la nivelul „*unei corelații între nivelul școlar atestat și măsura în care absolvenții răspund adevarat cerințelor socioeconomice față de indivizi*”; c) *efecte indirecte*, înregistrate la nivel de „*factori sociali, legați de locul de muncă*”, situați dincolo

de „efectele directe ale activității școlare”, dependente prioritar de factori pedagogici (*Ibidem*, pp. 121, 122).

În concluzie, *evaluarea de sistem* devine „cel mai puternic instrument politic în educație” implicat în analiza „iesirilor” care probează calitatea deciziilor *manageriale* asumate de factori guvernamental și nonguvernamental la nivel *macrostructural*. Are impact și în „societatea civilă”, care este atentă să aprecieze dacă sistemul educațional *progresează satisfăcător*, în aşa fel încât să justifice investiția publică realizată”, inclusiv prin „valoarea adăugată” la *obiectivele generale* propuse și îndeplinite (Adrian Stoica, 2003, pp. 13; 9).

1.2.2. Evaluarea de proces.

Evaluarea procesului de învățământ

Acest **tip de evaluare** are ca scop general evaluarea *microsistemu* de învățământ situat la nivelul *microstructurii educației*, la intersecția dintre *educație* și *instruire* (ca principal *subsistem* al activității de *educație*), dintre *sistemul de învățământ* și *procesul de învățământ* (ca principal *subsistem* al *sistemului de învățământ*). Vizează verificarea gradului de îndeplinire a *finalităților* care proiectează *educația/instruirea* la nivel *microstructural*, definite prin *obiectivele generale, specifice și concrete ale procesului de învățământ*.

Tipul de evaluare promovat la nivel *microstructural* sau *microsistemic* este definit prin formula de *evaluare de proces* sau de *evaluare a procesului de învățământ*. Acest **tip de evaluare** îndeplinește *funcția generală* de verificare/estimare valorică a gradului de îndeplinire a *obiectivelor instruirii* (generale, specifice, concrete) care orientează valoric construcția *curriculară* a planului de învățământ, a programelor și a manualelor școlare/universitare și a activităților concrete (lecție, curs universitar etc.).

Evaluarea de proces/a procesului de învățământ este definită la nivel de *concept pedagogic* în cadrul unei importante *științe pedagogice fundamentale – teoria generală a instruirii (didactica generală)*, construită epistemologic ca *subteorie*

generală a educației sau ca *teorie generală a educației* aplicată la *instruire*. În această perspectivă, *evaluarea de proces* definește acțiunea de *verificare/estimare valorică* a gradului de îndeplinire a obiectivelor generale, specifice și concrete ale activității de instruire, angajate în zona *microstructurii educației* situată în cadrul *procesului de învățământ* – principal *subsistem* al *sistemului de învățământ* – desfășurat, în context *formal*, dar și *nonformal*, pe *trepte* și *discipline de învățământ*.

Evaluarea instruirii în contextul procesului de învățământ (I/P) este analizată special în cadrul *teoriei generale a instruirii (didacticii generale)*. La acest nivel, „obiectul evaluării” vizează: a) *obiectivele pedagogice* (generale, specifice, concrete); b) *activitatea de instruire*, realizată prin *acțiunile de predare-învățare-evaluare*; c) *conținutul învățământului* (inclus în documente curriculare: plan de învățământ, programe, manuale și auxiliare – școlare; proiecte de lecție etc.); d) *metodele, procedeele și mijloacele de învățământ*; e) *formele de organizare a activității de instruire* (frontală, pe microgrupe, individuală); f) *personalitatea și activitatea profesorului*; g) *relațiile pedagogice* profesor – elev, școală – comunitate locală etc.; h) *rezultatele activității de instruire organizată formal și nonformal*; i) *acțiunea de evaluare a rezultatelor realizată în termeni de produs și de proces* (Ion T. Radu, 1981, p. 127).

La nivelul *procesului de învățământ*, *rezultatele școlare* constituie *un indicator global al evaluării*, care evidențiază calitatea activității de *instruire* realizată în cadrul *treptelor de învățământ* prin diferite *discipline de învățământ* conform *finalităților educației* asumate în plan *microstructural*, în termeni de *obiective generale, specifice și concrete (operatională)*, raportate permanent, teleologic, axiologic și prospectiv, la *scopurile generale ale sistemului de învățământ*.

În această perspectivă, *evaluarea rezultatelor școlare*, abordată „în sensul cel mai larg”, ca „*indicator global*”:

- a) *măsoară performanțele elevilor exprimate în termeni de produse ale învățării/autoînvățării, realizate în*

raport de standardele minime, medii și maxime, definite la nivel de *obiective concrete (operationalale)* ale activității de instruire (lecției), elaborate de profesor prin *operationalizarea obiectivelor specifice* (ale modulului sau submodulului de studii, ale capitolului sau subcapitolului, ale unității de instruire/învățare);

- b)** apreciază performanțele elevilor la nivel de produse (similară sau diferite), obținute în raport de *obiectivele concrete ale activității* (lecției etc.), dar și de procese care probează *competențele* dobândite și valorificate gradual, definite în termeni de *obiective specifice* ale capitolului (unități de instruire/învățare) și de *obiective generale* ale disciplinei de învățământ (fixate în cadrul anului și al treptei de învățământ);
- c)** „furnizează datele necesare în vederea adoptării celor mai bune decizii educaționale” referitoare la planificarea viitoarei/viitoarelor activități *formale* (lecții etc.) și *nonformale* (studiu individual, consultații, cercuri de specialitate etc.) la nivelul *corespondenței pedagogice* necesară între *obiective – conținuturi de bază – metode didactice – strategii de evaluare* (initială/predictivă – continuă/formativă – finală/sumativă), perfectibilă în context deschis (forme de organizare, resurse pedagogice existente/informaționale, umane, materiale – spațiu, timp, bază didactică-materială; stiluri manageriale/de predare, de învățare, de evaluare; cognitive, socioafective etc.) (vezi (Adrian Stoica, 2003, pp. 14, 15).

1.3. Evaluarea pedagogică – obiect de studiu specific al teoriei evaluării

Evaluarea pedagogică reprezintă acțiunea de verificare a gradului de îndeplinire a *obiectivelor* activităților cu *funcție formativă* (de *formare-dezvoltare a educatului*), proiectate și realizate în contextul deschis al *sistemului* și al *procesului* de

învățământ. Activitățile cu funcție formativă pot fi definite prin formula generică de **activități pedagogice** (de *educație, instruire, formare profesională, orientare școlară, consiliere în carieră, cercetare pedagogică* etc.). (Sorin Cristea, 2015, vezi pp. 20-65).

În sistemul *științelor pedagogice/educației*, *evaluarea pedagogică* este abordată, în sens larg, de *teoria generală a educației/fundamentele pedagogice* (*evaluarea de sistem*) și de *teoria generală a instruirii/didactica generală* (*evaluarea de proces*). Este aprofundată, în *teoria evaluării, știință pedagogică* sau *știință a educației*, construită *intradisciplinar*, ca și „componenta teoriei generale a educației”, dezvoltată și aplicată în mod special ca *subteorie a teoriei generale a instruirii* (Ion T. Radu, 2007, p. 37).

Teoria evaluării are ca *obiect de studiu specific evaluarea pedagogică* angajată la nivelul *sistemului* și al *procesului de învățământ*. Vizează ambele *tipuri de evaluare a educației/instruirii* la nivelul *sistemului de învățământ* (*evaluarea de sistem*) și la nivelul *procesului de învățământ* (*evaluarea de proces*), abordate în interdependența lor.

Evaluarea de sistem este raportată la trei *indicatori globali*:

- 1) Eficacitatea sistemului de învățământ.** Este probată la nivelul raporturilor dintre *scopurile generale* ale *sistemului de învățământ* și *rezultatele obținute în timp* (la sfârșitul unor trepte de învățământ și în mod special la finalul unui ciclu complet al *educației formale*), angajate la toate dimensiunile *sistemului de învățământ* (de organizare pe niveluri și trepte; de conducere managerială; de distribuție rațională a resurselor pedagogice existente; de relație cu societatea). Acest *indicator global* evidențiază contribuția *sistemului de învățământ* la *dezvoltarea economică și culturală a societății*, la *școlarizarea generațiilor* și la *integrarea socioprofesională a absolvenților*.